

mine soysal'la günışığı kitaplığı'nın on beş yılını konuştuk

Günışığı Kitaplığı 15 yaşında... Bu geride kalan 15 yılı özetleyen bir konuşma olsun istiyorum... O günlerden başlayalım... Biliyoruz ki arkeologsunuz, çocuk kitaplarınız Tarih Vakfı'ndan çıkıyordu yıllar öncesinde. Sonra birden Günışığı Kitaplığı gibi güzel bir oluşumun içerisinde gördük sizi. Ordan başlayalım istiyorum, çocuk ve ilköğretim kitapları yayıncılığı yapmaya nasıl karar verdiniz? Böylelikle belki o dönemi de, sizin gördüğünüz eksikleri de daha iyi değerlendirebiliriz...

Beylik lafları sevmiyorum artık bu konuda ama kitap okuma oranının düşük olduğu bir ülkede yaşıyoruz. Kitap okuma oranının düşük olmasının birkaç temel nedeni var. Biri toplumsal, sosyal, ekonomik nedenler; biri eğitim, eğitim anlayışları, eğitim yaklaşımı; biri de okunabilecek kitapların niteliği ve niceliği. Benim arkeoloji mesleğinden gelen bir öyküye alışkanlık özelliğim var. Sözlü ve yazılı edebiyatla bir arada olabilmeye alışkanlığım var. Bu alışkanlığım içerisinde; her yaşta, her eğilimden insana hitap eden çok sayıda nitelikli kitabın olabilmemesinin aslında edebiyatın etkilerini toplumda yaydığını çok çeşitli biçimlerde ve farklı coğrafyalarda gözlemleme olanağı bulan bir insan oldum hep. Öyle olunca da çocukla yetişkin arasında çok fazla bir fark olmadığını, yetişkinin edebiyat okuma konusundaki sıkıntılarının aslında çocukta, gençte çok daha yükseldiğini, çünkü çocuk ve genç için nitelikli kitap olmadığını, çok çok kısıtlı olduğunu inceledikçe, daha yakından baktıkça gördüm. Yakın yayıncılık tarihimizde özel projeler dışında -ki işte Erdal Öz'ün çocuk kitapları gibi çok güzel filizlenmiş birtakım projeler vardır; işte Milliyet'in kitaplığı gibi, Doğan Kardeş gibi yayınevi uzmanlaşması, editörlük uzmanlaşması anlamında bizim alanın gerçekten söz konusu bile olmadığı bir dönemdi. Neler vardı? İmzalar vardı, imzaların da büyük bir bölümü öğretmen kökenli, doğal olarak didaktik, doğal olarak eğitsel içerikli/ amaçlı kitaplar yazan insanların yarattığı bir dünya vardı. Son derece kısıtlı, sınırları belli ve çok çok aşırı mütevazı bir alandı. Aslında bizim yola çıkışımızda, her işin başından başlamak gerektiği fikri ve bir çorak alanla karşı karşıya olma durumu vardı. Biz sonuçta "Kolları sıvayıp her şeye sıfırdan başlayacağız; o yüzden de çocuk kitabıyla, genç kitabıyla başlayacağız edebiyat yayıncılığına" diye net bir karar vererek bu işe girdik.

İlk kitaplarınızdan bugüne şöyle bir şey var: Günışığı Kitaplığı iyi kitaplar basar ve bu iyi kitapları iyi basar. İlk günden beri bu çizgiyi korudunuz, geliştirdiniz, üzerine taşlar koydunuz. Hiçbir kitabınızda, en basit ayrıntıda bile bir özensizlik yahut dikkatsizlik görmedik. Bu biliyoruz ki çok ciddi bir editörlük ürünü. Yetişkin yayıncılığında bile editörlüğün

çok gelişmediği bir ortamda bunun gerekliliğini nasıl öngördünüz?

Galiba "Büyüklerimizden böyle öğrendik" denilebilecek durumlardan biri bu. Yani gerçekten bir iş yapılacaksa bunun çok iyi öğrenilmesi, gelişkin standartlarda nasıl yapılması gerektiğinin etüt edilmesi ve dünya standartlarında bu işin yapılabilirinin oluşturulması gerektiğine inanıyoruz. Yoksa biz, o işin yapılmaması gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye'de yayıncılığın en büyük sorununun bu olduğunu düşünüyoruz. Türkiye'de yayıncılık biraz ağabeylerin, ablaların yaptığı işti. Biraz gönül işidir. Hani böyle, 80 öncesinde, 12 Mart döneminde hapse girip çıkmış, eziyet görmüş insanların işidir. Oysa bu sadece bize ait bir yanılsama. Gidiyoruz yurtdışında fuarlara oralar da en çarpıcı tablo ne: İş adamlarından oluşan bir sektörle karşı karşıyayız. Ağabeyler, ablalar orada yoktur. Tam tersine genç kadınlar, genç adamlar vardır. Lacivert takımları çekmişler, çatır çatır telif satışı, telif alışı yaparlar ya da yazar avlarlar. Yani, kapitalist dünyanın son derece ağır çarklarıyla dönen bir sektör var dışarıda. Bizim yayıncımız bunlardan bir haber, daha katalog yapmak nedir'i henüz yeni anlamaya başlamış, son derece mütevazı... Böyle olunca bizim kalkanlarımız ve pençelerimiz galiba çok daha fazla gelişti. Dedik ki: Eğer genel buysa, bizim yapacağımız iş bunların tamamen tersi olacak. Öyledir yani bizim; Müren Beykan, Hande Demirtaş, Mine Soysal yani Günışığı'nı kuran, ya-

ratan bu üç insanın da hayata bakış noktası bu galiba. Yani herkes bir şey yapıyorsa o iyi olan olmayabilir. Onu bir irdeleyelim, araştıralım, inceleyelim, tartışalım ve evet iyi taraflarını kullanalım ama kendi sütunumuzu oluşturalım ve kendi yapımızı inşa edelim. Böyle düşünene düşünene 10 yıl geçirdik biz. Bunları araştırarak, tartışarak... Bu arada yapabildiğimiz en önemli nokta çocuk ve gençlik edebiyatının yaş gruplarına göre ölçütlerini oluşturmaktır. Bunların edebi olarak da, biçimsel, fiziki özellikleri olarak da her açıdan, grafik tasarımdan, metin özelliklerine kadar her açıdan ne olması gerektiğini kitaplarımızı çalışarak, uzmanlarıyla tartışarak, işin akademik boyutunu araştırarak, gerçek bir 10 yıllık atölye çalışması yaparak geçirdik ilk süreci. 10. yılın sonunda gerçekten artık neyi niye söylediğini, neyi neden öyle yayınladığını, o yazarı değil de bu yazarı neden yayınlayan bir yayınevi olduğumuzu artık yedi düvele ifade edebilir hale gelmiştik. 10. yılda "Çıtır Çıtır Felsefe" dizisini yayınlamaya başlamıştık. 19. kitaba geldik ve başlarken herkes "Deli olmanız lâzım çocuklar için felsefe kitabı yayınlayacaksınız bu ülkede." dedi. Biz de dedik ki, "Evet biz 10 yıldır bu atölye çalışmasını yaptık, biz de eğer bir şey öğrendiysek, biz de bir şey biliyorsak edebiyat okurunun yanına mutlaka felsefeyi katmanız gerekiyor. O yüzden başka deli olmadığına göre bu alanda biz bu işi yapacağız." Onu da yine çok iyi yapmaya çalıştık, çok güzel bir iş çıktı.

Sizin kataloglarımızdan her zaman çok yararlanıyoruz. O kataloglara baktığım zaman ben, Günışığı Kitaplığı'ndan önce ismini duymadığımız, böyle bir verimi olabileceğini belki kendisi de fark etmeyen, yaş itibarıyla de bu kuşakla birlikte büyüyen çok daha genç, çocuğa çok daha yakın yazarları okurlara sunduğunuzu görüyorum. Sizde bir de şu var: Çok fazla kitabın editöryel anlamda geri çevrildiği de bir süreç yaşadığımız bildiğim kadarıyla öyle değil mi? O süreç bitmedi ki...

Belki de bitmeyecektir. Keşke bitseydi ama bitmiyor.

Buna rağmen yazdıkları ilk defa okurla buluşacak bir sürtü yetenekli kalem size gelme cesaretini nasıl buldu da siz bunları edebiyata kazandırdınız? Bu süreçten biraz bahsedebilir miyiz? Aynı şey çizerler için de geçerli...

Edebiyata yeni isimler kazandırmak konusunda bizim başka türlü bir yaklaşımımız ve bakışımız oldu en başından beri. Bizim ilk yazarımız Zeynep Cemali'dir bu anlamda. Zeynep'le gerçekten çok ilginç bir başlangıç çalışması yaptık. Ondan sonra Aslı Der, Tolga Gümüşay, Yeşim Armutak, İsmet Bertan bugün gerçekten çok okunan, bizim alanımızda çok önemli isimler olmuş insanlarla -ki Aslı Der ve Yeşim Armutak'la gerçekten çok genç yaşlarında- bir araya geldik. Aslında bizim için gelen başvuru dosyalarının hepsi çok önemli. Yayın kurulu çok ciddi bir çalışma yapıyor, bize gönderilen dosyalarda.

Ortalama ayda 12-13 dosya geliyor. Bu 12-13 dosyanın içerisinde en ufak bir ışık varsa o geniş okuma gruplarına kaydırılıyor ve çok farklı açılardan değerlendiriliyor. Açık söyleyeyim 15 yılda bizim "Oh, harika" diyerek yayın programına aldığımız dosya sayısı herhalde çok sayılıdır.

Biz ışık gördüğümüz, "Belki bundan şöyle şöyle bir yaş grubu için hoş bir kitap çıkabilir" diyebilmeye başladığımız bir dosyanın sahibiyle tanışmamız, görüşmemiz, paylaşımlarda bulunmamız ve o dosya özelinde ve belki başka projeleriyle ilgili gerçekten heyecana kapılmamızla oluşan bir süreç var aslında. Bu böyle hani bir görüşmede olan biten bir şey değil. Biz uzun soluklu paylaşım içerisinde olamaya-çığımız insanların çocuk ve gençlik edebiyatında var olabileceklerine de inanmıyoruz; çünkü bu bir yolculuk, bu öğrenilen bir yolculuk. Yazma kabiliyeti olan bir insan, "Evet ben çocuklar için yazıyorum" diemez.

Bu bir uzmanlık konusudur. Ancak bir editöryel çalışmayla bir müddet sonra gerçekten "şu yaş grubuyla" ilgili uzman bir yazar haline gelebilir. Ya da işte gençlik edebiyatı için söz sahibi bir yazardır artık o ama bu zamanla olan bir şeydir.